

MÉCS IMRE, AZ SZDSZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐJE:

ÖTVENHAT – KEGYELMI ÁLLAPOT

Életutakat tört ketté és karrierek kiindulópontjává vált, mélybe rántott és magasba emelt az 1956-os forradalom. Az akkori követeléssor lett kiindulópontja rendszerváltozásos máknak. Az '56-os fényes tüntetés napjának évfordulóján kiáltották ki a harmadik magyar köztársaságot. Az ellentmondásokat rejtő megközelítések ott kavarnak az idei október 23-i ünnepen is. Az '56-os fiatal forradalmárból elitelt, majd rehabilitált, mára vezető politikussá lett Mécs Imrével, a Szabaddemokraták Szövetségének országgyűlési képviselőjével, a honvédelmi bizottság elnökével a szegedi és a budapesti '56-ról, az október huszonharmadikákról beszélgettünk.

– *Hogyan születik a forradalom, hogyan lesz valaki forradalmár?*

– Életem meghatározó napja lett az 1956. október 23-i, keddi, verőfényes délután. Azért indultunk, hogy kifejezzük szimpátiánkat a lengyelek függetlenségi küzdelmével. Észrevétlenül kerültünk az élre, s már a mi szabadságharcunkról volt szó. Reggel, mikor elindultunk nem akartunk forradalmat. Reformokért, de határozott változásokért mentünk az utcára, hogy a magunk útját járassuk...

– *A szegediek számára fontos annak rögzítése, hogy a forradalom követeléseinek zöme itt született.*

– Igen, október 16-án egy itteni, a lengyel ösztöndíjasokat búcsúztató bálon vetődött föl a MEFESZ gondolata. Aztán a szegedi egyetemen fogalmazták meg azt a 12 pontot, melyet Kiss Tamás fölolvastott, aztán sokszorosítottak és eljuttattak az ország főiskoláira és egyetemre. Így október 22-én a műszaki egyetem aulájába is. Ezeket a pontokat bővítettük – például a szovjet csapatok kivonulásának a többpártrendszerű demokráciának a követelésével... Kiss Tamás cellatársam lett...

– *Az akkor megfogalmazott 16 pont mai szemmel nézve az óhajok eklektikus halmaza. Megvalósultak-e már az '56-os követelések?*

– A fő követelések a mai napig érvényesek. Igazán csak 1989 után valósultak meg, illetve megvalósulóban vannak. Hiszen évszázadok elnyomása után nem könnyű építeni a demokráciát.

– *1956-ban mit vesztettünk?*

– Mindannyiunkban ott a keserűség, hogy ha '56 sikerül, akkor ma Magyarország Európa egyik legmodernebb és legvirágzóbb országa. Hiszen '55-ben szabadult föl Ausztria, s lám, milyen utat futott be! De a történelemben, nincs „mi lett volna ha...”

– *Hogyan ünnepelt, s ünnepel október 23-án?*

– E nap számomra a legnagyobb örömmel! A börtönökben úgy emlékeztünk meg október 23-ról, hogy beszélgettünk, végigvettük a történéseket, elmondtuk, ki hol járt és mit csinált. Így alakult ki átfogó képünk '56-ról... A legkeserűbb 1958. október 23. volt, mikor halálra ítéltként siralomházban vártuk a véget. Akkor nagyon tárgyilagosan, madártávlatból néztük a magyar történelmet, a mi forradalmunkat... Mikor '63-ban amnesztiát kaptunk, s több ezren hazatérhettünk, csak lopva, beszélgetve ünnepelhettük e napot mi, akiket közellenségnek tekintve figyeltek... Egyre bátrabbak lettünk, s a '70-es években magánlakásokon már megemlékezéseket tartottunk. Aztán '86. október 23-án, délután kettőkor a demokratikus ellenzék kis csapata beszaladt a műszaki egyetemre, s az udvaron, azon a helyen, ahol a forradalmat elindítottuk, megemlékeztünk, s mire a munkásörseget is mozgósították ellenünk, szép csöndesen eljöttünk... Egyre többen zárandokoltunk a 301-es parcellába. Aztán megalakítottuk a Történelmi Igazságtétel Bizottságot, rehabilitációt, Nagy Imre és társainak újrateremtését követelve...

– *Az új magyar köztársaság kikiáltásának ünnepe is október 23. Ez a szándékosan előidézett egybeesés a két esemény jelentőségét erősíti, vagy gyengíti?*

– Életemnek talán az volt a legszebb, ugyanakkor a legszorongásosabb napja, mikor több mint százezer ember megfogta egymás kezét a Hősök terén, s fogadalmat tett: nem feledi a forradalom örök-

ségét. '56 mártírjainak újratemetése után, az akkori októberi ünnepen megnyugvással vettem tudomásul: megpecsételtük az egyezséget, hisz a forradalmi október 23. adja a hitelességét a harmadik Magyar Köztársaságnak, mely az első magyar európai jogállam.

– *Mi az oka annak, hogy '56 hősei jórészt a ma elesettjei?*

– Elkészerítő, hogy se '56 szellemisége, se az ötvenhatosok nincsenek a helyükön... Rengeteg embernek tönkrement az élete, évtizedeket töltöttek reménytelenül. S mikorra megnyíltak a lehetőségek, az számukra már késő volt... Elfőttek a dolgok, fossziliává váltak, mire lehetőséggé alakultak...

– *Mi 1956 mai értéke?*

– Nem nehéz '56 és a jelen helyzet között összefüggéseket fölfedezni. Nemzeti célunk, a szabadság és a függetlenség érdekében akkor félretettük a különbségeket, s az azonosságokat tekintettük fontosnak. Jól tudom, nem lehet mindig ilyen kegyelmi állapotba jutni, mint amilyen '56 volt. De '56 példáját követve a fontos nemzeti kérdésekben össze kell fogni. Az akkori aktivitás is követésre méltó, hogy ne uraljon minket még most is a kádárizmus legszörnyűbb öröksége, a passzivitás... Ha felnőnek azok a fiatal generációk, melyek tárgyilagosan, ugyanakkor szeretettel tudnak '56 felé fordulni, akkor helyre fog állni igazi értéke és becsülete.

Délmagyarország, 1997. október 22.